

ACHTERBANPEILING

De achterban van Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu en de Natuur- en Milieufederaties aan het woord over toekomst van de energievoorziening in Nederland.

HANS ONKENHOUT

MARTIJN VAN DER VEEN

AMSTERDAM, MEI 2013

ACHTERBANPEILING

De achterban van Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu en de Natuur- en Milieufederaties aan het woord over de toekomst van de energievoorziening in Nederland

HANS ONKENHOUT

MARTIJN VAN DER VEEN

AMSTERDAM, MEI 2013

3 INHOUDSOPGAVE

VOORAF

ACHTERGROND EN DOEL 05

ONDERZOEKSVRAGEN 06

ONDERZOEKSMETHODE 07

RAPPORT 10

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

SAMENVATTING EN CONCLUSIES 12

RESULTATEN

VERVUILER BETAALT 14

ALTERNATIEVE ENERGIEBRONNEN 15

MILIEU EN ENERGIE 16

DRAAGVLAK 17

BIJLAGEN

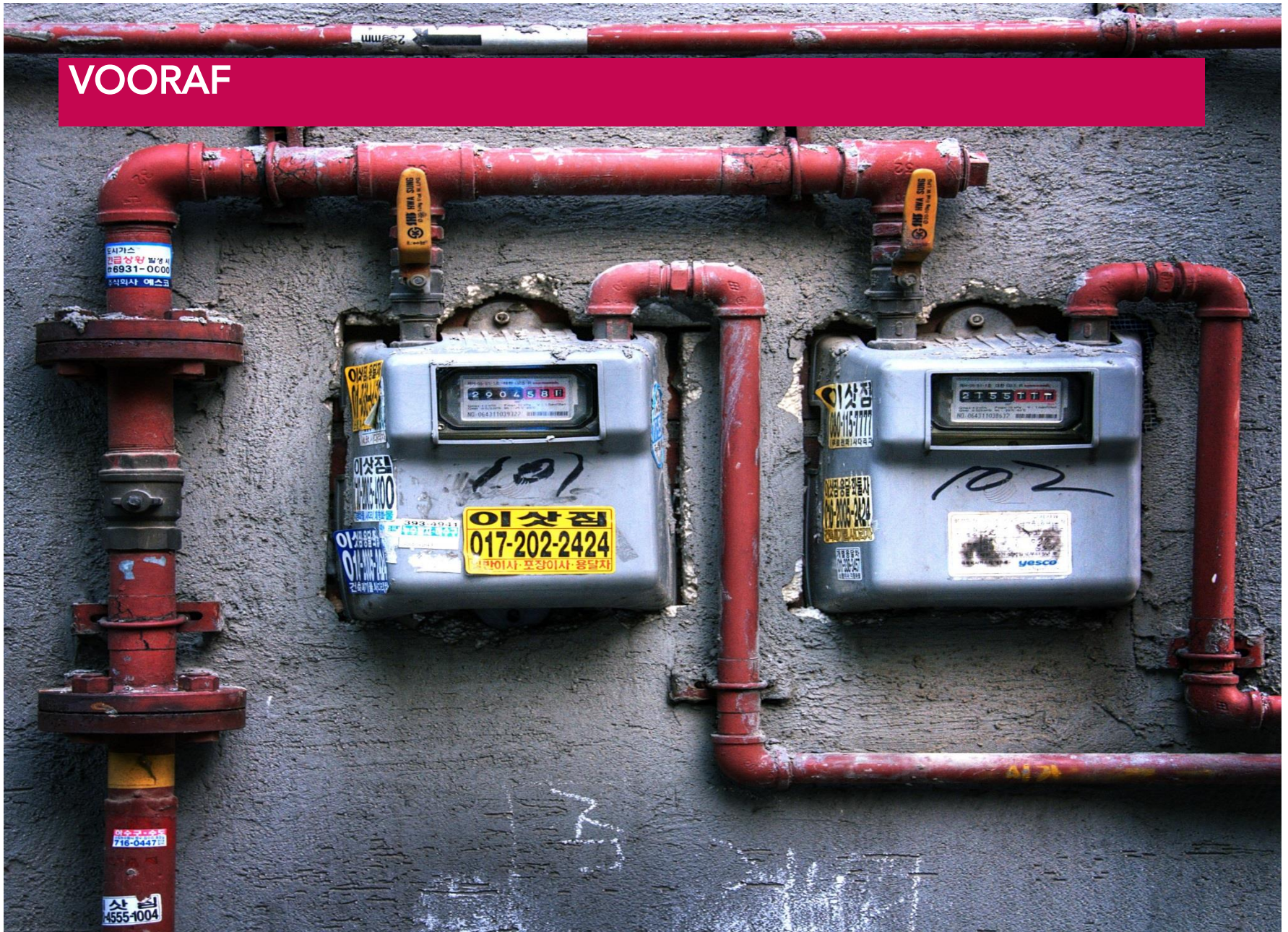
PROFIEL RESPONDENTEN

VRAGENLIJST

TABELLEN

TOELICHTINGEN VAN RESPONDENTEN

VOORAF

ACHTERGROND EN DOEL

Het kabinet heeft de Sociaal Economische Raad (SER) gevraagd een nationaal Energieakkoord af te sluiten. Het gaat om afspraken tussen overheid, burgers, bedrijven en instellingen over energiebesparing, schone technologie, minder uitstoot en hernieuwbare, duurzame energie. Zo wil het huidige kabinet dat Nederland in 2020 16% schone energie opwekt. Het af te sluiten akkoord moet maatregelen bevatten over de omslag naar een schone energievoorziening in Nederland, waarbij klimaatverandering wordt tegengegaan, Nederland minder afhankelijk wordt van fossiele brandstoffen en de economie duurzaam kan groeien.

Het is voor het eerst dat er wordt gestreefd naar een breed gedragen akkoord over een schonere energievoorziening in Nederland. Aan de onderhandelingen wordt deelgenomen door de sociale partners, natuur- en milieuorganisaties, de energiesector en het groene bedrijfsleven. Het streven is om voor de zomer een akkoord te sluiten. De onderhandelingen zijn in januari gestart. Het idee is dat er in juni een akkoord is gerealiseerd.

Greenpeace, Natuur & Milieu, Milieudefensie en de Natuur- en Milieufederaties hebben de handen ineengeslagen bij de onderhandelingen over dit Energieakkoord en besloten om de achterban te raadplegen over onderwerpen die bij de onderhandelingen aan de orde komen. De uitkomsten van de peiling zijn voor Greenpeace, Natuur & Milieu, Milieudefensie en de Natuur- en Milieufederaties een belangrijke graadmeter bij de onderhandelingen.

ONDERZOEKSVRAGEN

Voor de achterbanpeiling geldt de volgende onderzoeksvraag met de daarbij horende subvragen:

Hoe staat de achterban tegenover de belangrijkste thema's uit het energieoverleg?

Welke keuzes moeten volgens de achterban aan de onderhandelingstafel worden gemaakt als het gaat om:

- Het uitgangspunt 'de vervuiler betaalt'?
- Alternatieve energiebronnen?
- Milieu en energie?

METHODE

Om in een relatief korte tijd een zo groot mogelijk deel van de achterban de gelegenheid te geven zijn of haar mening te geven, is er gekozen voor een online, kwantitatief onderzoek.

RESPONS, RESPONDENTEN EN UITVOERING

Ruigrok | NetPanel heeft vanuit relatiebestanden van Greenpeace, Natuur en Milieu en Milieudefensie 467.087 potentiële respondenten benaderd. De Natuur en Milieufederaties hebben zelf de e-mailing verzorgd, onder 6.500 potentiële deelnemers. In totaal hebben 47.176 respondenten de vragenlijst helemaal ingevuld. De respons komt hiermee op 10%. Iets meer dan 20% van de respondenten die aan de vragenlijst zijn begonnen hebben deze niet volledig ingevuld.

De eerste uitnodiging voor het onderzoek is op 2 mei 2013 verstuurd. Er is een reminder verstuurd naar degenen die niet op de eerste uitnodiging hebben gereageerd. De reminder is op 8 mei verstuurd onder de aanhang van Milieudefensie en Natuur & Milieu. Op 13 mei 2013 is een reminder verstuurd onder nieuwsbrief - en actiemailabonnees. De achterban van Greenpeace, Natuur en Milieu en Milieudefensie hebben een e-mail ontvangen met een persoonlijke link naar de vragenlijst die eenmaal kon worden gebruikt. De achterban van de Natuur en Milieufederaties kreeg een e-mail met een algemene link naar de vragenlijst. Zij moesten eerst een e-mailadres invullen om toegang te krijgen tot de vragenlijst, om achteraf de respons te kunnen controleren.

De relatiebestanden van Greenpeace, Natuur en Milieu en Milieudefensie zijn op basis van e-mailadres op elkaar ontdebeld. De ontdebelling met de respondenten vanuit de Natuur en Milieufederaties heeft achteraf plaatsgevonden, eveneens op basis van het e-mailadres.

UITVOERING

Voordat de gegevens zijn geanalyseerd, zijn deze gecontroleerd. Er is ontdekt op e-mailadres en er heeft een controle plaatsgevonden op het invulgedrag van de respondent. Uiteindelijk zijn 168 enquêtes niet meegenomen in de analyse: 112 enquêtes vanwege een dubbele vermelding op basis van e-mailadres, 13 enquêtes omdat bij alle stellingen is gekozen voor het antwoord 'weet niet' en 43 enquêtes omdat deze waren ingevuld door medewerkers van één van de organisaties.

De vragenlijst heeft online gestaan vanaf 2 mei 2013. De ingevulde vragenlijsten tot en met 17 mei 2013 zijn in de analyse meegenomen. In totaal zijn 47.008 compleet ingevulde enquêtes in de analyse gebruikt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal compleet ingevulde enquêtes naar achterban:

	n
Greenpeace	29.046
Milieudefensie	6.902
Natuur & Milieu	9.969
Natuur en Milieufederaties	1.091
Totaal	47.008

VRAGENLIJST

De vragenlijst is in nauwe samenwerking met Greenpeace, Natuur & Milieu, Milieudefensie en de Natuur- en Milieufederaties tot stand gekomen. Daarnaast is professor dr. Edith de Leeuw, statisticus en onderzoeksmethodoloog aan de Universiteit van Utrecht, betrokken geweest bij het opstellen van de vragenlijst. De concept vragenlijst is getest in een pilotfase, onder 493 respondenten. De respondenten uit de pilotfase zijn niet meegenomen in de analyse.

De definitieve versie van de vragenlijst bestaat uit 26 vragen. Er zijn drie onderwerpen aan de orde gekomen: het principe 'de vervuiler betaalt', alternatieve energiebronnen en milieu en energie. Hierover zijn 18 stellingen geformuleerd en aan de respondenten is gevraagd om aan te geven in hoeverre men het met een stelling eens of oneens is. Bij ieder onderwerp heeft men de mogelijkheid gehad om een toelichting te geven.

De stellingen zijn in een random volgorde voorgelegd, om volgorde effecten zoveel mogelijk te vermijden. Een uitzondering vormt de stelling 'De vervuiler betaalt moet het algemene uitgangspunt van milieubeleid zijn'. Vanwege het generieke karakter van de stelling, is deze altijd als eerste voorgelegd, gevolgd door de vier meer specifieke stellingen rondom dit onderwerp. Om antwoordpatronen zoveel mogelijk te vermijden is een aantal uitspraken ontkennend geformuleerd. Een aantal uitspraken is bewust 'double-barelled' geformuleerd, om de houding ten aanzien van de combinatie van argumenten in de stelling in kaart te kunnen brengen.

In de vragenlijst zijn naast de stellingen enkele achtergrondvragen opgenomen. Er is gevraagd naar de leeftijd, geslacht, gezinssituatie en opleidingsniveau. Gemiddeld heeft men iets minder dan 8 minuten nodig gehad om de vragenlijst in te vullen.

RAPPORTAGE

In het rapport staan we allereerst stil bij de uitkomsten op de vragen over het principe 'De vervuiler betaalt'. Vervolgens gaan we in het rapport nader in op de onderwerpen alternatieve energiebronnen en milieu en energie. We geven bij de uitkomsten ook een kwalitatieve analyse van de gegeven toelichtingen van de respondenten. We hebben voor deze analyse een random selectie genomen van 10% van de steekproef. In de bijlage is een profiel van de respondenten opgenomen, de gebruikte vragenlijst, de tabellen en een uitdraai van de gegeven toelichtingen.

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Als het aan de achterban van de natuur- en milieubeweging ligt, wordt het principe van het milieubeleid 'de vervuiler betaalt'. Het principe kan volgens een grote meerderheid met name worden toegepast bij vervuilende brandstoffen en vliegreizen.

De achterban vindt dat het opwekken van zonne-energie voor eigen gebruik belastingvrij moet zijn. De belasting op steenkool moet volgens een ruime meerderheid van de achterban juist omhoog. Voor wat betreft de toekomstige energievoorziening moet Nederland geen nieuwe kerncentrales bouwen. En schaliegas is volgens weinigen een oplossing voor de toekomst. Kanttekening hierbij is wel dat nog niet iedereen voldoende lijkt te weten van schaliegas om een oordeel te kunnen vellen. Het toepassen van biomassa om energie op te wekken heeft volgens een ruime meerderheid van de achterban alleen zin als hierdoor de uitstoot van broeikasgassen substantieel vermindert.

Mocht het niet lukken om in Europa afspraken te maken over CO₂-reductie, dan vindt de achterban dat Nederland zelf maatregelen moet nemen. Als het om maatregelen gaat, dan vindt men dat de overheid deze voor bedrijven moet verplichten indien zij minder energie besparen dan beloofd. Bedrijven moeten, samen met consumenten, de kosten voor de investeringen in schone energie dragen. De meningen zijn enigszins verdeeld over de vraag of de overheid energiebesparing moet verplichten, als dit niet op basis van vrijwilligheid lukt. De meningen zijn ook enigszins verdeeld over het stimuleren van elektrisch autorijden en over het verplichte eisen stellen ten aanzien van woningisolatie.

RESULTATEN

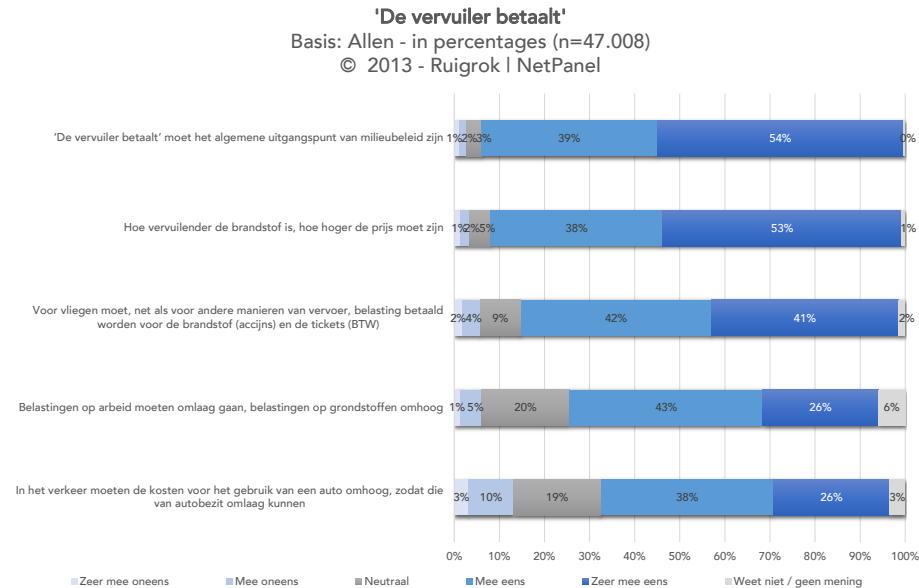
PRINCIPE 'VERVUILER BETAALT' WORDT BREED GEDRAGEN

Dat het principe 'de vervuiler betaalt' het algemene uitgangspunt moet zijn van milieubeleid is voor de achterban een uitgemaakte zaak. Praktisch alle deelnemers aan de peiling, 93%, hebben op de voorgelegde stelling gekozen voor het antwoord 'mee eens' of 'zeer mee eens'.

Het principe kan volgens een ruime meerderheid van de achterban met name worden toegepast bij **vervuilende brandstoffen** en bij **vlieggreizen**. Zo kan 91% zich vinden in de uitspraak 'hoe vervuilender de brandstof is, hoe hoger de prijs moet zijn' en vindt 83% dat voor vliegen belasting moet worden betaald op de tickets en brandstof.

De meningen over de overige twee stellingen bij dit onderwerp zijn iets minder uitgesproken sterk. Zo is 69% van de achterban van mening dat belastingen op arbeid omlaag moeten gaan en belastingen op **grondstoffen** omhoog. Een vergelijkbaar deel van de achterban (64%) is van mening dat de kosten voor het gebruik van een **auto** omhoog moeten zodat de kosten van autobezit omlaag kunnen.

Ruigrok | NetPanel - Mei 2013

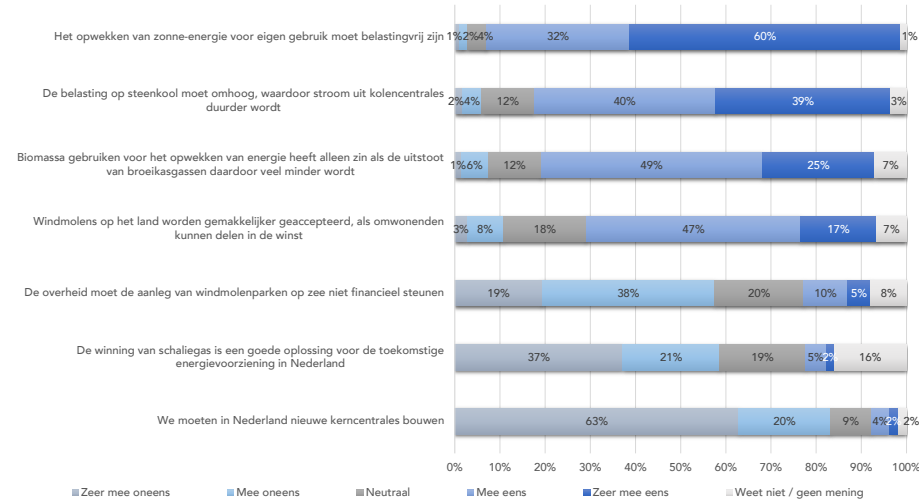
BELASTINGVRIJ OPWEKKEN VAN ZONNE-ENERGIE VOOR EIGEN GEBRUIK HEEFT ZEER BREDE STEUN

Als het om energiebronnen gaat, zien we dat het standpunt over het belastingvrij kunnen opwekken van **zonne-energie** voor eigen gebruik kan rekenen op een zeer breed draagvlak. Maar liefst 92% is het met de voorgelegde stelling (zeer) eens. De achterban is ook uitgesproken over de bouw van nieuwe **kerncentrales**; 83% vindt dat dit niet moet gebeuren in Nederland. Ook vindt een ruime meerderheid, 79%, dat de belasting op steenkool omhoog moet, waardoor stroom uit **kolencentrales** duurder wordt. Het toepassen van **biomassa** heeft volgens driekwart (74%) alleen zin als de uitstoot van broeikasgassen substantieel vermindert.

Als het gaat om **windenergie**, zien we dat 64% van mening is dat windmolens op het land gemakkelijker worden geaccepteerd als omwonenden kunnen delen in de winst. Iets minder uitgesproken is men over het standpunt dat de overheid de aanleg van windmolenparken niet financieel moet steunen. Iets meer dan de helft (57%) is het met dit standpunt (zeer) oneens, 15% heeft gekozen voor (zeer) eens.

Ruigrok | NetPanel - Mei 2013

Alternatieve energiebronnen
Basis: Allen - in percentages (n=47.008)
© 2013 - Ruigrok | NetPanel

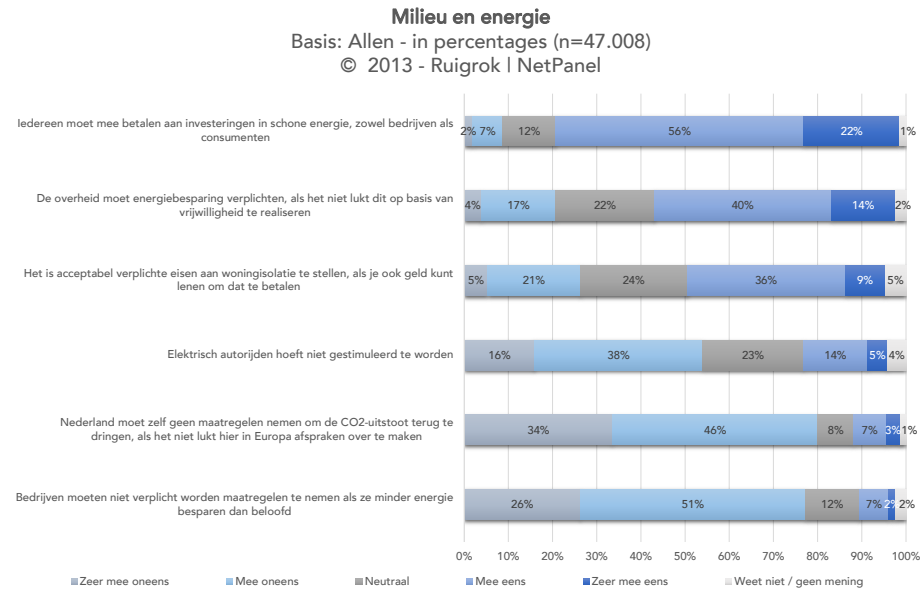
Schaliegas is volgens 7% een goede oplossing voor de toekomstige energievoorziening in Nederland. Relatief veel respondenten, 16%, hebben nog geen standpunt ingenomen over de inzet van schaliegas, en hebben gekozen voor het antwoord 'weet niet'.

NEDERLAND MOET CO2 REDUCTIE NIET LATEN AFHANGEN VAN EUROPA.

Mocht het niet lukken om in Europees verband afspraken te maken over **CO2 reductie**, dan vindt 10% dat Nederland zelf ook geen maatregelen moet nemen. Een forse meerderheid van 80% is het hier (zeer) mee oneens.

De **investeringen in schone energie** moeten door bedrijven en consumenten gezamenlijk worden opgebracht. Ruim driekwart (78%) staat achter het voorgelegde standpunt hierover. Er lijkt ook draagvlak voor een verplichting voor het nemen van **maatregelen door bedrijven** indien deze minder energie besparen dan afgesproken. Uit de grafiek kunnen we opmaken dat 77% het met de voorgelegde stelling (zeer) oneens is.

Of de overheid **energiebesparing** moet gaan **verplichten** is een minder duidelijk uitgemaakte zaak. We zien dat iets meer dan de helft, 54%, hier achter staat. Een op de vijf (21%) vindt dit geen goed idee. Dezelfde verhoudingen zien we terug voor wat betreft het standpunt over **elektrisch autorijden**.

Ongeveer een op de vijf (19%) vindt dat dit niet hoeft te worden gestimuleerd, 54% is het hier juist (zeer) mee oneens. Op relatief weinig draagvlak kan het idee rekenen dat het acceptabel is **verplichte eisen** te stellen aan **woningisolatie**, als je hiervoor geld kunt lenen om dit te betalen. Iets minder dan de helft van de achterban (45%) staat achter dit idee, iets meer dan een kwart (26%) wijst het af.

MEESTE DRAAGVLAK VOOR 'VERVUILER BETAALT'

In de samenvattende tabel hebben we alle voorgelegde stellingen opgenomen, met voor de items in het zwart weergegeven de top two box score; het percentage 'mee eens' en 'zeer mee eens'. Voor de items die in het blauw zijn weergegeven is de bottom two score opgenomen, het percentage 'mee oneens' en 'zeer mee oneens'.

We zien een groot draagvlak voor wat het uitgangspunt van het milieubeleid zou moeten zijn: 'de vervuiler betaalt'. En we zien dat praktisch iedereen vindt dat het opwekken van zonne-energie voor eigen gebruik belastingvrij moet zijn. Een ander standpunt dat op een zeer breed draagvlak kan rekenen is 'hoe vervuilender de brandstof is, hoe hoger de prijs moet zijn'. Het enige standpunt dat op een draagvlak van minder dan de helft van de achterban (45%) kan rekenen is 'Het is acceptabel verplichte eisen aan woningisolatie te stellen, als je ook geld kunt lenen om dat te betalen'.

Stelling	%
'De vervuiler betaalt' moet het algemene uitgangspunt van milieubeleid zijn	94%
Het opwekken van zonne-energie voor eigen gebruik moet belastingvrij zijn	92%
Hoe vervuilender de brandstof is, hoe hoger de prijs moet zijn	91%
Voor vliegen moet, net als voor andere manieren van vervoer, belasting betaald worden voor de brandstof (accijns) en de tickets (BTW)	84%
We moeten in Nederland nieuwe kerncentrales bouwen	83%
Nederland moet zelf geen maatregelen nemen om de CO2-uitstoot terug te dringen, als het niet lukt hier in Europa afspraken over te maken	80%
De belasting op steenkool moet omhoog, waardoor stroom uit kolencentrales duurder wordt	79%
Iedereen moet mee betalen aan investeringen in schone energie, zowel bedrijven als consumenten	78%
Bedrijven moeten niet verplicht worden maatregelen te nemen als ze minder energie besparen dan beloofd	77%
Biomassa gebruiken voor het opwekken van energie heeft alleen zin als de uitstoot van broeikasgassen daardoor veel minder wordt	74%
Belastingen op arbeid moeten omlaag gaan, belastingen op grondstoffen omhoog	68%
Windmolens op het land worden gemakkelijker geaccepteerd, als omwonenden kunnen delen in de winst	64%
In het verkeer moeten de kosten voor het gebruik van een auto omhoog, zodat die van autobezit omlaag kunnen	64%
De winning van schaliegas is een goede oplossing voor de toekomstige energievoorziening in Nederland	59%
De overheid moet de aanleg van windmolenparken op zee niet financieel steunen	57%
De overheid moet energiebesparing verplichten, als het niet lukt dit op basis van vrijwilligheid te realiseren	54%
Elektrisch autorijden hoeft niet gestimuleerd te worden	54%
Het is acceptabel verplichte eisen aan woningisolatie te stellen, als je ook geld kunt lenen om dat te betalen	45%

BIJLAGEN

PROFIEL RESPONDENTEN

Leeftijd	Totaal	GP	MD	NM	NMFed
15 tot 20 jaar	1%	2%	0%	0%	0%
20 tot 25 jaar	3%	3%	2%	1%	1%
25 tot 30 jaar	3%	4%	3%	2%	2%
30 tot 35 jaar	4%	5%	4%	4%	3%
35 tot 40 jaar	6%	6%	5%	6%	5%
40 tot 45 jaar	8%	8%	7%	9%	7%
45 tot 50 jaar	11%	11%	10%	12%	9%
50 tot 55 jaar	14%	14%	13%	15%	13%
55 tot 60 jaar	15%	15%	16%	16%	14%
60 tot 65 jaar	14%	13%	15%	15%	18%
65 tot 69 jaar	11%	10%	12%	12%	16%
70 tot 75 jaar	5%	5%	6%	5%	7%
75 jaar en ouder	4%	4%	6%	3%	5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
n =	45167	27830	6677	9612	1048

Wat is uw geslacht?	Totaal	GP	MD	NM	NMFed
Man	54%	53%	42%	64%	63%
Vrouw	46%	47%	58%	36%	37%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
n =	47008	29046	6902	9969	1091

PROFIEL RESPONDENTEN

Wat is uw gezinssituatie?	Totaal	GP	MD	NM	NMFed
Ik ben alleenstaand zonder kinderen	21%	22%	26%	15%	16%
Ik ben alleenstaand met kinderen	6%	6%	7%	5%	4%
Ik ben samenwonend of getrouwd zonder kinderen	29%	28%	30%	32%	38%
Ik ben samenwonend of getrouwd met kinderen	36%	35%	31%	43%	35%
Ik ben thuiswonend (bij mijn ouders / verzorgers)	2%	3%	1%	1%	0%
Anders	3%	3%	3%	2%	2%
Daar geef ik liever geen antwoord op	3%	3%	3%	3%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
n =	47008	29046	6902	9969	1091

Opleiding	Totaal	GP	MD	NM	NMFed
Laag	22%	25%	16%	15%	20%
Middelbaar	50%	51%	52%	48%	48%
Hoog	28%	24%	32%	36%	32%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
n =	47008	29046	6902	9969	1091

VRAGENLIJST

Welkom bij dit onderzoek!

Fijn dat u mee wilt werken. Uw mening legt groot gewicht in de schaal en is medebepalend voor de toekomst van onze energievoorziening. Als eerste geven we u een korte achtergrond van dit onderzoek.

De Sociaal Economische Raad (SER) is door het kabinet gevraagd om een Energieakkoord af te sluiten. De doelstelling van het huidige kabinet is dat Nederland in 2020 16% schone energie opwekt. Binnen de SER wordt nu onderhandeld over de vraag hoe we daar komen.

Greenpeace, Natuur & Milieu, Milieudefensie en de Natuur- en Milieufederaties hebben de handen ineengeslagen bij die onderhandelingen. Met behulp van dit onderzoek willen wij uw mening pellen over de onderwerpen die bij de onderhandelingen van belang zijn.

Via dit onderzoek onderhandelt u mee. Uw mening telt: de uitslag van deze enquête is voor ons een belangrijke graadmeter.

Hoe meer mensen meedoen met dit onderzoek, hoe duidelijker we kunnen maken dat de achterban van de natuur- en milieuroorganisaties groot én betrokken is. Zo leggen we meer gewicht in de schaal. Doe dus mee!

De Natuur en Milieufederaties
Samen voor mooie en duurzame provincies

Klikt u op 'verder' om met de vragenlijst te beginnen.

Verder >

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel

32%

'De vervuiler betaalt'

Het eerste deel van deze vragenlijst gaat over het principe 'de vervuiler betaalt', dat bij de onderhandelingen ter sprake komt. 'De vervuiler betaalt' kan op een aantal verschillende manieren ingevuld worden, en mensen kunnen hierover van mening verschillen. Hierna volgen een aantal verschillende uitspraken. We nodigen u van harte uit om aan te geven of u het met een uitspraak eens of oneens bent. We benadrukken dat er geen goede of foute antwoorden zijn, het gaat om uw eigen mening.

In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande uitspraken over het principe 'de vervuiler betaalt'?

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet / geen mening
'De vervuiler betaalt' moet het algemene uitgangspunt van milieubeleid zijn	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vervuilerend de brandstof is, hoe hoger de prijs moet zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Voor vliegen moet, net als voor andere manieren van vervoer, belasting betaald worden voor de brandstof (accijns) en de tickets (BTW)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Belastingen op arbeid moeten omlaag gaan, belastingen op grondstoffen omhoog	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In het verkeer moeten de kosten voor het gebruik van een auto omhoog, zodat die van autobezit omlaag kunnen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Uw mening is voor ons heel belangrijk; hieronder is ruimte voor opmerkingen of een toelichting over het onderwerp 'de vervuiler betaalt'.

< Terug

Verder >

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel

VRAGENLIJST

57%

Alternatieve energiebronnen

Een ander onderwerp dat ter sprake komt bij de onderhandelingen gaat over alternatieve energiebronnen. Ook over alternatieve energiebronnen zijn veel verschillende opvattingen. Mensen kunnen hierover van mening verschillen. We nodigen u weer van harte uit om aan te geven of u het eens of oneens bent met de onderstaande uitspraken.

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet / geen mening
De belasting op steenkool moet omhoog, waardoor stroom uit kolencentrales duurder wordt	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Windmolens op het land worden gemakkelijker geaccepteerd, als omwonenden kunnen delen in de winst	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De overheid moet de aanleg van windmolenparken op zee <u>niet</u> financieel steunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
We moeten in Nederland nieuwe kerncentrales bouwen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het opwekken van zonne-energie voor eigen gebruik moet belastingvrij zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biomassa gebruiken voor het opwekken van energie heeft alleen zin als de uitstoot van broeikasgassen daardoor veel minder wordt	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ook over dit onderwerp horen we graag uw opmerkingen of toelichtingen. U kunt dit in onderstaand vak doen:

[← Terug](#)
[Verder →](#)

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel

67%

Milieu en energie

Tenslotte hebben we graag uw mening over een aantal verschillende punten die met milieu en energie te maken hebben, en die ter sprake komen bij de onderhandelingen. In hoeverre bent u het eens of oneens met de onderstaande meningen?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet / geen mening
Het is acceptabel verplichte eisen aan woningisolatie te stellen, als je ook geld kunt lenen om dat te betalen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elektrisch autorijden hoeft <u>niet</u> gestimuleerd te worden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nederland moet zelf <u>geen</u> maatregelen nemen om de CO ₂ -uitstoot terug te dringen, als het niet lukt hier in Europa afspraken over te maken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De overheid moet energiebesparing verplichten, als het niet lukt dit op basis van vrijwilligheid te realiseren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrijven moeten <u>niet</u> verplicht worden maatregelen te nemen als ze minder energie besparen dan beloofd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iedereen moet mee betalen aan investeringen in schone energie, zowel bedrijven als consumenten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De winning van schaliegas is een goede oplossing voor de toekomstige energievoorziening in Nederland	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Als u dat wilt kunt u hieronder uw opmerkingen of toelichting over dit onderwerp kwijt:

[← Terug](#)
[Verder →](#)

VRAGENLIJST

88%

Dan hebben we tenslotte nog enkele achtergrond vragen voor u. Deze vragen gebruiken we in de analyse van de resultaten. We benadrukken nogmaals dat al uw gegevens vertrouwelijk worden behandeld.

Wat is uw leeftijd? *Als u geen antwoord wilt of kunt geven, dan kunt u deze vraag overslaan.*

 jaar[← Terug](#)[Verder →](#)

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel

89%

Wat is uw geslacht?

- Man
 Vrouw

[← Terug](#)[Verder →](#)

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel

VRAGENLIJST

92%

Wat is uw gezinssituatie?

- Ik ben alleenstaand zonder kinderen
- Ik ben alleenstaand met kinderen
- Ik ben samenwonend of getrouwd zonder kinderen
- Ik ben samenwonend of getrouwd met kinderen
- Ik ben thuiswonend (bij mijn ouders / verzorgers)
- Anders
- Daar geef ik liever geen antwoord op

< Terug

Verder >

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel

98%

Wat is de hoogste opleiding die u heeft afgemaakt?

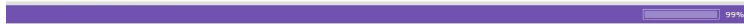
- Geen onderwijs
- Basisonderwijs
- LBO / VBO / VMBO kader en beroepsgerichte leerweg (bijvoorbeeld LTS, huishoudschool, ambachtsschool)
- Theoretische en gemengde leerweg VMBO / MAVO (of Mulo, Ulo)
- MBO (bijvoorbeeld MTS, MEAO)
- HAVO
- VWO (atheneum of gymnasium, of bijvoorbeeld HBS, handelsdagschool, WO-propedeuse)
- HBO (bijvoorbeeld HTS, HEAO), WO-bachelor / kandidaats
- Universiteit (WO-doctoraal / WO-master)
- Postdoctoraal
- Daar geef ik liever geen antwoord op

< Terug

Verder >

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel

VRAGENLIJST

Wilt u de resultaten van dit onderzoek via de e-mail ontvangen?

Ja

Nee

[← Terug](#)

[Verder →](#)

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel

Hartelijk dank voor het invullen van deze enquête!

Uw mening is medebepalend voor de toekomst van onze energievoorziening. Kiest u voor 'verder' om de vragenlijst te verlaten.

De Natuur en Milieufederaties
Samen voor mooie en duurzame provincies

[← Terug](#)

[Verder →](#)

Copyright © 2013, Ruigrok | NetPanel